

Betrouwbaar en daadkrachtig

**VERKIEZINGSPROGRAMMA
SGP ZEELAND 2019 - 2023**

Wij geloven in Zeeland!

SGP

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1. Inrichter	4
2. Regisseur	10
3. Toezichthouder	13
4. Stimulator	16
5. Verbinder.....	21
6. Beschermer	26

facebook.com/sgpzeeland

twitter.com/sgpzeeland

instagram.com/sgpzeeland

SGP-Statenfractie Zeeland

www.zeeland.sgp.nl

Foto voorzijde: Sandra Harthoorn

Foto's in tekst: Toine Witters (p9, 28) | Anke van de Vreede (p12) | Simone de Visser (p14, 19) | Sandra Harthoorn (p 25, 26) | Chiel Overbeeke (p 27) |

Inleiding

Met veel genoegen bieden wij u ons nieuwe verkiezingsprogramma aan. Een echt **Zeeuws** programma, dat erop gericht is om onze mooie provincie sterker te maken.

Zeeland is uniek, niet alleen door de ligging aan zee, maar zeker ook door kenmerkende elementen als rust, ruimte, veiligheid, en authentieke dorpen en steden. Zeeland is een prachtig **Deltagebied** om te wonen, te werken, te leren en te recreëren. Eilanden, apart en toch verbonden.

Zeeland is een provincie waar het draait om mensen. Een provincie waar mensen oog hebben voor elkaar en klaarstaan om de handen uit de mouwen te steken. Aanpakken, dat spreekt ons aan. Niet alleen voldoende werkgelegenheid is belangrijk, maar ook onderwijs voor onze **jongeren** en goede zorg voor **ouderen**. Voor deze zaken en nog veel meer zet de SGP zich graag in!

3

2018 was een bijzonder jaar voor de SGP. Onze partij bestaat 100 jaar. Een mooie mijlpaal voor onze partij die in Middelburg is ontstaan. De **Bijbelse waarden** en normen zijn altijd uitgangspunt voor ons handelen geweest. Voor het provinciale beleid is **Gods Woord** de beste norm, ook in de toekomst.

Betrouwbaar, daadkrachtig en betrokken willen wij de komende 4 jaar ons opnieuw inzetten voor u en voor Zeeland. Er is veel werk te doen. Wij gaan daarom graag aan de slag met de ambities uit dit verkiezingsprogramma. Wij **geloven** in Zeeland! U ook? Stem dan op D.V. woensdag 20 maart 2019 op lijst 3!

1. Inrichter

Een van de belangrijkste kerntaken van de Provincie is vaststellen hoe de omgeving wordt ingericht: de ordening van de ruimte. Met andere woorden: waar plannen we nieuwe woningen of bedrijfenterreinen en waar blijft er ruimte voor agrarische bedrijvigheid en natuur? De Provincie heeft de wettelijke taak om een ruimtelijke afweging van belangen te maken. Daarbij speelt de tweeledige Bijbelse opdracht van ‘bouwen en bewaren’ een rol.

Goed omgaan met de **schepping** vindt de SGP belangrijk. Daarom mag er **geen roofbouw** worden gepleegd, maar bieden we perspectief aan toekomstige generaties. Via de ‘ladder voor duurzame ontwikkeling’* geven we invulling aan ons **rentmeesterschap**. Eerst dient nut en noodzaak van nieuwe ingrepen in de ruimte te worden aangetoond. Vervolgens moet worden gekeken naar mogelijkheden binnen bestaand stads- en dorpsgebied en in de regio of aangrenzende ruimte. Daarna kan er onder voorwaarden sprake zijn van de aantasting van open gebied.

Voor het inrichten van de ruimte zal een nieuwe Omgevingswet, die waarschijnlijk in 2021 van kracht wordt, grote betekenis krijgen. Deze wet zal de grootste impact hebben op de aanpassing van werkprocessen door ketensamenwerking/integrale samenwerking. Er wordt een **cultuurverandering** ingezet. Het denken van ambtenaren, bestuurders en politici zal veranderen in ‘Ja, mits’. Daardoor komen initiatieven in Zeeland meer tot bloei dan bij het afvinken van lijstjes met geboden en verboden. Voor de komende periode heeft de ambtelijke organisatie de grote uitdaging om de Omgevingswet te implementeren. Als SGP komen we graag tot één brede **omgevingsvisie**, zij het dat de opstelling daarvan gepaard gaat met diverse deelvisies (bijvoorbeeld de Kustvisie). Een breed **draagvlak** en afgewogen input is hierbij belangrijk. De Provincie moet naast haar wettelijke taken een coördinerende rol nemen in **Zeeuwsbrede** implementatie van de Omgevingswet waarbij de eerste verantwoordelijkheid bij de gemeente ligt, behalve wanneer het provinciaal belang is gediend. Bij het opstellen van visies, het gebruik van instrumenten en de loketfunctie is samenwerking met andere Zeeuwse overheden van groot belang.

* Gemeenten moeten plannen die een nieuwe stedelijke ontwikkeling mogelijk maken, motiveren volgens de Ladder. Het doel van de Ladder is zorgvuldig en duurzaam ruimtegebruik, met oog voor de toekomstige ruimtebehoefte en ontwikkelingen in de omgeving. De Ladder geeft daarmee invulling aan het nationaal ruimtelijk belang gericht op een zorgvuldige afweging en transparante besluitvorming bij ruimtelijke besluiten.

Concreet:

- Zuinig zijn op (de openheid van) het Zeeuwse landschap;
- Blijven inzetten van de ladder voor duurzame ontwikkeling;
- Saneren en herbestemmen van bestaande bebouwing: inbreiding en herstructurering gaan voor uitbreiding.

Concreet bij Omgevingswet:

- We willen maximaal inzetten op ketensamenwerking (gemeenten, waterschappen, omgevingsdiensten, GGD, veiligheidsregio);
- Het is belangrijk dat verduurzaming wordt gestuurd en gefaciliteerd door het ruimtelijk beleid. Verduurzaming van de energievoorziening moet daarom een belangrijke plek krijgen in de nieuwe omgevingsvisie;

- De Provincie krijgt bij de invoering van de nieuwe Omgevingswet meer ruimte om zelf omgevingswaarden voor milieuspecten vast te stellen of om scherpere normen vast te stellen dan de landelijke normen. De SGP vindt dat de Provincie hier terughoudend mee moet omgaan: dergelijke normen moeten noodzakelijk en voor burgers en bedrijven **haalbaar en betaalbaar** zijn;
- De ladder voor duurzame ontwikkeling, waterveiligheid, verduurzaming energievoorziening, **leefbaarheid kleine kernen** en voldoende ruimte voor (duurzame) landbouw zijn onderwerpen die een prominente plek verdienen in de omgevingsvisie;
- Het opstellen van de omgevingsvisie(s) dient door de eigen organisatie gedaan te worden, zonder een sturende rol van belangenorganisaties.

Ruimte voor wonen

De woningmarkt is de laatste jaren sterk in beweging. In Zeeland groeit het aantal huishoudens niet meer. Naast de ‘trek naar de stad’ zijn er wel kernen die juist groeien of veranderen door vergrijzing, door de bouw van recreatiewoningen of vanwege nieuwe economische impulsen. Een stad is van belang voor een vitaal platteland en andersom. Om leefbaarheid in kernen te bevorderen is maatwerk op het gebied van deeltijdwonen belangrijk. Het is niet de bedoeling dat ’s winters een groot deel van dorpskernen onbewoond is. Permanent wonen in recreatiewoningen is niet wenselijk, maar soms is maatwerk nodig zoals de pilot bij Cadzand-Bad aantont. Voor starters is het buitengewoon lastig om aan een woning te komen, terwijl de vergrijzing voor een toenemende behoefte aan seniorenwoningen zorgt. Kortom: de woningvoorraad moet beter op de behoefte worden afgestemd vindt de SGP.

Concreet:

- **Uitbreiding in dorpen en buurtschappen** moet mogelijk zijn om natuurlijke groei/ woonbehoeften op te vangen;
- Bouwen kan niet alleen binnenstedelijk plaatsvinden. Er is aanpassing van de ‘rode contouren’ nodig om de groeiende woningmarkt te kunnen bijbenen;
- **Leefbaarheid** in de dorpen verdient blijvende aandacht. Bouwen van woningen kan een zetje geven om voorzieningen in stand te houden;
- Huisvesting voor arbeidsmigranten moet zo snel mogelijk gerealiseerd worden. Wij hebben een voorkeur voor centrale plekken en niet voor willekeurige spreiding in de dorpen en woonwijken;
- Het project Provinciale Impuls Wonen (**woningen opknappen met subsidie**) moet voortgezet worden met een hoger budget. Daarbij moet het mogelijk zijn leegstaande kantoren en winkelpanden om te vormen tot woningen.

5

Ruimte voor de agrarische sector

De **agrarische sector** is **belangrijk voor Zeeland**, zowel voor voedselvoorziening als voor regionale bedrijvigheid. Nederland is een van de grootste exporteurs in de wereld. Deze positie moeten we behouden en versterken. Robotisering, automatisering, thuiswerken, flexwerken en de toename van zzp’ers zorgen voor een gewijzigde economische dynamiek in veel sectoren en deze ontwikkelingen gaan de agrarische sector evenmin voorbij. Die veranderingen bieden Zeeland ook **kansen**. Er is bijvoorbeeld sprake van vrijkomende agrarisch bebouwing (VAB). Nieuwe invulling vraagt om adequaat beleid. **Innovatie** in de sector willen we blijven steunen en **stimuleren** met subsidie. Een voorbeeld is het agrarisch innovatie- en kenniscentrum de Rusthoeve.

Concreet:

- De agrarische sector krijgt meer ruimte om zich te ontwikkelen, te verduurzamen en te verbreden met passende nevenactiviteiten (zoals kleinschalige campings/recreatie-woningen);
- Hergebruik van bestaande boerderijen gaat boven nieuwbouw.

Ruimte voor werken en winkelen

De winkelleegstand is ook in Zeeland al langer zichtbaar. Deze vraagt om een (boven)regionale aanpak. De detailhandel staat voor verandering en uitdaging. Er blijken te veel winkels in Nederland. Als de samenleving digitaliseert, digitaliseert de detailhandel, wat invloed heeft op de winkelinfrastructuur. Om een aantrekkelijk en **gevarieerd winkelaanbod** in Zeeland te creëren en om leegstand tegen te gaan, zijn gemeenten verplicht om regionaal afgestemde **detailhandelsvisies** op te stellen. De Provincie verzamelt deze bovenregionale informatie over ontwikkelingen in de detailhandel. De provinciale detailhandelsvisie vormt een belangrijke bouwsteen voor de nieuwe Omgevingsvisie waarin zowel de fysieke winkel als de webshop ruimte krijgt. Voor leefbaarheid van stads- en dorpscentra, maar ook voor de leefbaarheid van dorpsgemeenschappen is een florerende middenstand van groot belang. Voor webshops met een bezoekmogelijkheid op bedrijventerreinen moet maatwerk worden geleverd.

Concreet:

- Herstructurering van bestaande bedrijventerreinen boven uitbreiding;
- **Stimulering** van intensief ruimtegebruik en verduurzaming op bedrijventerreinen;
- Actualisering en doorontwikkeling van de visie op de detailhandel, zodat regionaal op de leegstand van winkels kan worden ingespeeld;
- **Goede bereikbaarheid** van bedrijventerreinen buiten de dorps- of stadskernen met aandacht voor webshops die een bezoekmogelijkheid wensen;
- Ruimte behouden voor lokale bedrijvigheid, zeker als dit de leefbaarheid ondersteunt.
- De landelijke opkomst van outletwinkels en andersoortige 'weidewinkels' past niet bij kleine kernen en evenmin in het buitengebied;
- Bedrijven met veel transportbewegingen mogen niet substantieel uitbreiden in het buitengebied.

6

Ruimte voor recreatie

Zeeland biedt aan toeristen, dagjesmensen en deeltijdwoners de beste plek om tot rust te komen en te recreëren. Zeeland heeft een **mooi, afwisselend landschap** met authentieke dorpen, met land in zee, met de deltawateren en met de kust en haar stranden. Voor de strook langs de Noordzeekust is de Kustvisie opgesteld om **natuurwaarden** te behouden. De kaders van die visie gelden natuurlijk alleen voor de kust; het binnenland verdient een eigen visie. Het landschap moet met de dorpen en steden als basiswaarden van Zeeland samen opgaan met **economische ontwikkeling**. Activiteiten zijn mogelijk wanneer ze **respect** hebben voor die basiswaarden. De Kustvisie mag geen middel zijn om Zeeland buiten de kust van Zeeland op slot te zetten.

Concreet:

- Buiten de bebouwde kernen geen verdere grootschalige bebouwing langs de Noordzeekust;
- Bevordering van activiteiten die passen bij de basiswaarden van Zeeland: landschap, dorpen en steden met hun **authentieke karakter**.

Ruimte voor water

Water biedt kansen, maar water vormt ook een bedreiging. In de eerste plaats is de **veiligheid** van mens en dier van belang, maar er dient ook voldoende zoetwater voor mens, dier, natuur en economie beschikbaar te zijn waarbij de agrarische sector als eerste genoemd wordt. Er is volgens de meetgegevens voldoende zoetwater per kalenderjaar beschikbaar, maar er is onvoldoende spreiding over de verschillende seizoenen. Dat vraagt om ruimtelijke maatregelen voor tijdelijke opvang, gecombineerd met opslag van zoetwater als **grondwater voor de landbouw**.

Klimaataanpassing

Het is uitdagend en onvermijdelijk dat we ons aanpassen aan **veranderende omstandigheden**: droge zomers of hevige regenval in heel korte tijd. Het tijdelijk opvangen van zoetwater, zowel boven- als ondergronds, is niet nieuw. Op diverse plaatsen in Nederland en ook in Zeeland is er al kleinschalig ervaring mee opgedaan: te denken valt aan wadi's binnen de bebouwde kom, aan het plaatsen van extra regentonnen, aan groene daken, aan omgekeerde drainage waarmee zoetwater in de grond wordt opgeslagen et cetera. Maar alles bij elkaar is dit niet genoeg. De overlast door regenwater neemt toe en ook de tekorten tijdens droge periodes nemen toe. De Provincie heeft enkele proefprojecten gestimuleerd voor de opslag van regenwater in de ondergrond. De **pilotprojecten** voor de ondergrondse opslag van zoetwater voor de landbouw moeten uitgebreid worden, zodat er op korte termijn **meer kennis** wordt opgedaan die in de hele provincie Zeeland benut kan worden. Het opvangen van regenwater in bebouwd gebied is geen taak van de Provincie maar van de gemeenten. Wel mag er meer aandacht komen voor het koppelen van projecten. Als er werkzaamheden uitgevoerd worden aan waterlopen of wegen, zal beter nagegaan moeten worden of er mogelijkheden zijn om een waterberging te creëren dichtbij bebouwd gebied, zodat overtollig water daar snel geloosd kan worden.

7

Concreet:

- Prioriteit geven aan het beheer van voldoende zoetwater: bufferen in droge periodes;
- Onderzoek naar mogelijkheid om een pijpleiding aan te leggen van het Volkerak-Zoommeer naar Schouwen-Duiveland om daar **zoetwatervoorziening** tijdens droogte te garanderen;
- **Het water in het Volkerak-Zoommeer geschikt houden voor de landbouw** zolang er geen alternatieve gegarandeerde zoetwatervoorziening voor de landbouw en natuur in Zeeland gerealiseerd is: **eerst het zoet dan het zout**;
- Bouwplannen toetsen op waterveiligheid;
- Vaart brengen in een gezamenlijke klimaatadaptatieagenda met waterschap en gemeenten.

Ruimte voor alternatieve (schone) energie

Het gebruik van fossiele brandstoffen en de uitstoot van CO₂ moeten worden teruggedrongen. In het regeerakkoord zijn ambitieuze maatschappelijke doelen vastgelegd. Het regeerakkoord spreekt specifiek over windenergie op zee en over zonne-energie. De nog lopende opgave van het Rijk om windenergie op land te realiseren kan knellen met wat inwoners wenselijk vinden. Alternatieve duurzame oplossingen moeten daarom alle kans krijgen. Er is niet één uniek alternatief. Er kan dus geen enkele duurzame soort alternatieve energie worden gemist.

Als windenergie op land wordt gerealiseerd, is niet alleen draagvlak onder de bevolking van belang, maar moeten de omwonenden ook mee profiteren. Bij de bouw van windparken op zee dienen de **belangen van de vissers** zwaar mee te wegen bij de plaatsbepaling van windmolens. De visgronden willen we zoveel mogelijk voor hen beschikbaar houden, zodat er ook bij deze sector draagvlak komt voor de aanleg van windparken op zee. Voor Zeeland geldt dat de industrie voor ongeveer 70% de energievraag bepaalt. Inwoners verbruiken slechts een klein deel voor de energievoorziening in het huishouden. Daarom is het noodzakelijk werk te maken van alternatieve vormen van energie die de industrie benut, maar de SGP pleit wel voor een realistische aanpak. De Provincie kan hiervoor subsidies inzetten. Een voorbeeld ervan is het project met betrekking tot restwarmte van bedrijven in het Sloegebied en de Kanaalzone. Feitelijk wordt hier gewerkt aan een ‘**circulaire economie**’ waarbij afvalstoffen opnieuw worden ingezet als grondstof.

Concreet:

- **Eerst besparen en daarna duurzaam opwekken** wat nodig is;
- Zo veel mogelijk inzetten op zonne-energie. Primair dient het beschikbare dakoppervlak (daken van bedrijfsloodsen, landbouwschuren, kantoorgebouwen, industriële gebouwen, huizen, (semi-)overheidsgebouwen) gebruikt te worden voor het leggen van zonnepanelen;
- Zonneweides als alternatief voor opwekking van wind op land goedkeuren, mits ze gesitueerd worden op bijvoorbeeld (voormalige) stortplaatsen, in waterwingebieden, op kabel- en leidingstroken;
- Windmolens alleen plaatsen in de aangewezen concentratiegebieden; bovendien solitaire windmolens zoveel mogelijk vermijden;
- Bestaande buizenstructuur onder de grond beter benutten voor energievoorziening of (her)gebruik van grondstoffen; een ‘**circulaire economie**’ bevorderen waarbij afvalstoffen als grondstof worden ingezet voor andere producten;
- **Participatie van omwonenden** bij de aanleg van windmolenparken vergroten en hen laten mee profiteren van de baten;
- Winning van schaliegas verbieden;
- De restwarmte van industriële bedrijven lokaal benutten en (her)gebruiken. De Provincie moet hierin een voortrekkersrol spelen;
- Toepassen van energieuwige verlichting;
- De focus vooral op de energievraag van de industrie richten en gemeenten inzetten bij de energievraag van huishoudens;
- Geen enkele duurzame alternatieve energiesoort in de nieuwe energiemix laten ontbreken.

Ruimte voor de natuur

Natuurgebieden zijn noodzakelijk om de soortenrijkdom aan flora en fauna in stand te houden. Ook is natuur van belang voor het welzijn van mensen. Een goed insectenbestand is bovendien van groot belang voor de landbouw. **Natuur** is niet alleen te vinden in natuurgebieden, maar ook daarbuiten: in steden, op industrieterreinen en op het platteland (in de zogenaamde niet-natuurgebieden). De waarde van deze speciale gebieden voor onze inwoners, bedrijven en terreinbeheerders wil de SGP beter bekend maken. De Provincie kan daaraan een bijdrage leveren onder andere door kleine **pilotsubsidies** te geven om niet-natuurgebieden tijdelijk in te zaaien met een bloemmengsel waarvan insecten profiteren. Bij de aanleg van nieuwe

natuur/natuurbeheer moet kwaliteit vooropstaan en niet de kwantiteit. De nadruk moet liggen op **biodiversiteit**. Soms is het daarom verstandiger om bestaande natuurgebieden op te waarderen dan om nieuwe natuur aan te leggen. De SGP wil terreinbeheerders daartoe stimuleren, maar wil eveneens dat de kwaliteit gemeten wordt, zodat onderbouwd kan worden aangegeven of nieuwe natuur wel nodig is.

Concreet:

- Natuurwaarde van niet-natuurgebieden inzichtelijk maken;
- Bij natuurbeheer **agrariërs de voorkeur** geven boven gesubsidieerde organisaties;
- De nadruk leggen op kwaliteit (biodiversiteit) van de natuur en niet op de hoeveelheid;
- **Agrarisch natuurbeheer** voldoende aantrekkelijk maken met ruimte voor vakmanschap;
- Natura 2000-doelen en -regels niet strenger stellen en toepassen dan nodig;
- Natuur Netwerk Zeeland (NNZ) alleen realiseren en voltooien door vrijwillige grondverwerving. Als daarvoor de routing en/of vorm van het NNZ aangepast moet worden, dan moet dat geregeld worden.

2. Regisseur

Als gebiedsregisseur gaat de provinciale overheid samen met de lokale overheden over de inrichting van de provincie. Dit betekent dat er een balans wordt gezocht tussen landbouw, natuur, recreatie, milieukwaliteit en sociaaleconomische vitaliteit. Het gaat dus om het vinden van de balans tussen (land)bouw, visserij en milieukwaliteit. Deze wordt zichtbaar vastgesteld in de omgevingsvisie en omgevingsverordening. Het beleid van de Provincie voeren gemeenten in samenwerking met maatschappelijke organisaties lokaal uit. De Provincie ziet toe op de kwaliteit van het uitgevoerde beleid.

Minder regels, meer verantwoordelijkheid

De SGP wil burgers, inwoners en bedrijven voldoende mogelijkheden geven om zelf verantwoordelijkheid te nemen voor hun leefomgeving en voor elkaar. Provinciale sturing moet meerwaarde hebben. Bij de nieuwe Omgevingswet ligt de primaire verantwoordelijkheid bij gemeenten: zo dicht mogelijk bij de burger. Dat vraagt om een cultuurverandering.

Concreet:

- Vereenvoudigen van regels en procedures door goede invoering van de Omgevingswet;
- De eerste verantwoordelijkheid bij gemeenten laten, behalve wanneer provinciaal belang is gediend;
- Inwonersinitiatieven ondersteunen door één aanspreekpunt/loket op het Provinciehuis te maken om te verbinden, proactief te zijn en om de juiste taal te spreken.

10

Het provinciale bestuur

De SGP ziet de overheid als ‘Gods dienares’: een door God gegeven middel om het land te besturen. Nederland is een **rechtstaat**, een vorm waarop we zuinig zijn. De overheid staat zelf voor haar regels en houdt daar rechtvaardig de hand aan. De burgers moeten kunnen rekenen op vertegenwoordigers die staan voor hun zaak en die **betrouwbaar en integer** zijn. Alleen dan kan de burger vertrouwen hebben in het bestuur. Een **betrouwbare overheid** is in de ogen van de SGP een overheid die vanuit een vast principe handelt. Politici moeten handelen in het besef dat ze een ambt bekleden en dus een **voorbeeldfunctie** hebben. Hun integriteit mag niet ter discussie staan. Dit geldt ook voor ambtenaren. De provinciale organisatie moet alert zijn op schending van integriteit. Eventuele signalen in de organisatie moeten gedeeld worden. Het is belangrijk dat er voldoende capaciteit en geld is voor integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (BIBOB-toetsing). Daarmee onderzoekt de Provincie of een vergunning, subsidie of aanbesteding mogelijk wordt misbruikt voor bijvoorbeeld het witwassen van geld en daarmee wordt niet-integer handelen bestreden. Dat geldt ook voor de provinciale taken op het gebied van handhaving.

Concreet:

- Geen nieuwe bestuurlijke structuren, maar een Provincie met heldere kerntaken;
- De Provincie als bondgenoot van gemeenten die deze maximaal bij het beleid betrekt;

- Capaciteit voor BIBOB-onderzoeken om optimale integriteit te bereiken en om signalen over schending op te vangen;
- **Volledige schadeloosstelling** van burgers en bedrijven wanneer er **drugsafval** op hun terrein is gedumpt (in plaats van 50% van de kosten zelf te moeten betalen).

Europa en Vlaanderen

Samenwerking op Europees niveau is onderdeel van bestuurlijke samenwerking. De SGP staat niet afwijkend tegenover **samenwerking** op dit niveau, maar vindt wel dat het nut moet opwegen tegen de kosten. Voordat overleg over deze schaal wordt aangegaan, moet helder zijn dat het voldoende concrete resultaten oplevert voor de Provincie. Samenwerking met Vlaanderen is voor Zeeland cruciaal: denk aan de havens en het scheepvaartverkeer. Ook op het gebied van werkgelegenheid, milieu en spoorverbinding is samenwerking nodig. Voor grensoverschrijdende samenwerking is in de laatste jaren steeds meer aandacht. Op 5 november 2018 vond de Vlaams-Nederlandse top plaats in Middelburg, een belangrijke basis voor verdere samenwerking tussen Vlaanderen en Zeeland (Nederland). Kansen liggen er op het gebied van **onderwijs en arbeidsmarkt**, van energietransitie, Europese stimulering en economische innovatie. Het is zowel voor Zeeuwen als Vlamingen belangrijk zoveel als mogelijk is **geen grensbelemmeringen** te ervaren.

Concreet:

- Samenwerking op Europees niveau, mits het belang van de Provincie hiermee direct gediend is;
- Samenwerking met Vlaanderen op meer terreinen uitbouwen. Een voorbeeld is de samenwerking van Campus Zeeland met de Universiteit van Gent op het gebied van onderwijs en arbeidsmarkt;
- **Grensinformatiepunten** faciliteren en bekendheid geven aan bewoners van de grensregio's;
- Bevordering van **diplomaerkennung** tussen Nederland en België, wat de komende 4 jaar vorm krijgen moet.

11

Financiën

Een sluitende meerjarenbegroting moet hét uitgangspunt voor een **degelijk financieel beleid** zijn. Het totale inkomsten- en uitgavenpakket van de Provincie moet ook altijd financieel in balans zijn én beleidsmatig doordacht en verantwoord zijn. De uitgaven moeten voortdurend getoetst worden aan de hand van vier criteria: (wettelijke) **noodzakelijkheid**, **nuttigheid**, **doelmatigheid** en **wenselijkheid**. De provinciale overheid moet als goed rentmeester op verantwoorde manier omgaan met haar gelden. In de afgelopen jaren is 'de spaarpot' van de Provincie geslonken, onder andere door de kosten voor Thermphos en Delta. Nu het beter gaat, is het belangrijk dat het **huishoudboekje op orde** blijft.

Concreet:

- Verantwoord financieel beleid voeren om de lasten voor de burger zo laag mogelijk te houden;
- Bij dreigende tekorten eerst zoeken naar bezuinigingen en de keuze maken voor de uitvoering van kerntaken.

Meerjarenbegroting

Voor het opstellen van **een sluitende meerjarenbegroting** moet het voorgenomen provinciaal beleid worden vertaald in SMART-indicatoren (dus specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch, tijdbonden). Deze zijn: wat willen we bereiken (uitkomst), wat gaan we ervoor doen (prestaties) en wat mag het kosten? Deze indicatoren zijn kaderstellend en vormen de basis voor verantwoording in rapportages. Bij dit beleid behoort een **deugdelijk financieel controlesysteem** waarbij ook de vraag gesteld wordt of de provinciale organisatie efficiënt en effectief werkt.

Concreet:

- Structureel sluitende meerjarenbegroting;
- Vertaling van het provinciaal beleid in SMART-indicatoren;
- Deugdelijke onderbouwing van reserves en voorzieningen; zo min mogelijk lasten naar de toekomst verschuiven;
- **Goed financieel risicobeheersingsysteem.**

Belastingen

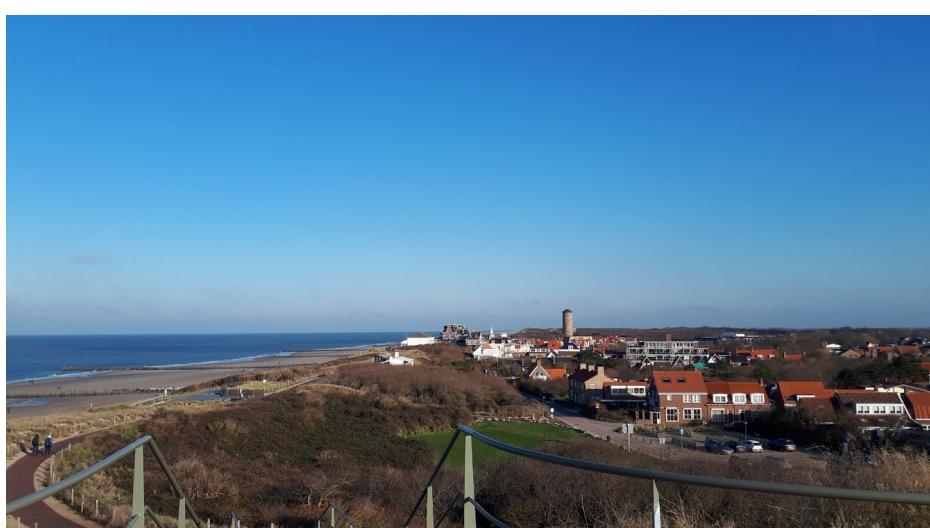
Van 2019 t/m 2021 zijn de opcenten op de motorrijtuigenbelasting tijdelijk verhoogd om financiële steun te krijgen van andere provincies. De SGP vindt dat de opbrengsten van opcenten zoveel mogelijk besteed moeten worden aan de infrastructuur. Op deze wijze krijgt de automobilist waar voor zijn geld. Bij tekorten moet eerst worden gezocht naar bezuinigingsmaatregelen. De **opcenten** op de motorrijtuigenbelasting mogen **niet fungeren als melkkoe**.

Subsidies

Subsidies van de Provincie aan instellingen zijn naar hun aard aanvullend op andere inkomstenbronnen. Bij voorkeur valt de keuze op budgetfinanciering met concrete **prestatieafspraken**. Jaarlijks vindt verantwoording plaats over de verstrekte subsidies en bereikte resultaten. Volgens de SGP dienen er in principe geen langjarige subsidierelaties te worden aangegaan, maar continuïteit van organisaties mag niet uit het oog worden verloren. Subsidies worden zo mogelijk **jaarlijks geëvalueerd** en getoetst op **doelmatigheid** en **doeltreffendheid**. Het systeem van ‘projectsubsidies’ en van ‘horizonfinanciering’ past hier het beste bij. De SGP hanteert als uitgangspunt voor het toekennen van subsidie dat activiteiten **Bijbels verantwoord** zijn.

Concreet:

- Subsidies moeten bijdragen aan de provinciale doelen;
- Subsidies worden zo mogelijk jaarlijks geëvalueerd op **nut en noodzaak**.

3. Toezichthouder

*Behalve eigen taken heeft de Provincie ook toezichthoudende taken. Het toezicht op gemeenten is vooral financieel: ze controleert of gemeenten hun begroting op orde hebben. Daarnaast houdt de Provincie toezicht op het waterschap. Ook de kwaliteit van het openbaar (gemeente)bestuur bewaakt de Provincie, maar de SGP wil **geen overmatige bemoeienis** van de Provincie. In Zeeland hebben we tevens te maken met bedrijven waarvan de Provincie medeaandeelhouder is, zoals de PZEM en het havenbedrijf North Sea Ports. Hier past ook een vorm van toezicht bij.*

Concreet:

- De SGP wil actief meedenken over de juiste balans tussen 'loslaten en regelen'.

Sterk bestuur in gemeenten

Een goed functionerende gemeente kent bestuurlijke stabiliteit, handelt integer, is een organisatie met kwaliteit die voldoende medewerkers heeft, kenmerkt zich door een gezonde financiële huishouding, door inspirerend leiderschap en door de kracht te veranderen. Verder zet een goed functionerende gemeente in op samenwerking met inwoners, maatschappelijke partners en medeoverheden. De SGP juicht **bestuurlijk partnerschap** en **bestuurlijke samenwerking** tussen gemeenten en Provincie zeer toe. Waar nodig moeten we de handen in elkaar slaan en zaken samen aanpakken. In principe staan we negatief tegenover bestuurlijke herindeling of opschaling, behalve wanneer die op basis van een vrijwillige keuze plaatsvindt. Dit geldt zeker ook voor provincies. Het rapport #Hoedan?* (2018) is voor de SGP een leidraad voor de samenwerking tussen Zeeuwse overheden: **minder praten, meer doen**. Oftewel: meer bestuurlijke slagkracht. Vanuit de toezichthoudende rol hoort de Provincie scherp oog te hebben voor de kwaliteit van het lokaal bestuur en zich vooral niet bezig te houden met **alle** zaken in Zeeland. Samenwerking is nodig om onze provincie sterker te maken en daarvoor is het Overleg Zeeuwse Overheden (OZO) een prima middel.

13

* https://www.zeeland.nl/sites/zl-zeeland/files/rapport_commissie_externe_spiegeling_zeeland-1.pdf

Concreet:

- De SGP is voor beleid dat tot stand komt door middel van co-creatie;
- Ondersteuning van gemeenten die hun bestuurskracht willen versterken;
- Uitbouwen van het Overleg Zeeuwse Overheden (OZO) om meer bestuurlijke slagkracht te organiseren en andere bestuurlijke overleggen te stoppen;
- Stimulering van samenwerking tussen gemeenten, bedrijfsleven en onderwijs;
- **Geen gedwongen fusies** van gemeenten.

Ruimtelijke kwaliteit

Ruimtelijke kwaliteit en volksgezondheid hangen volgens de SGP nauw samen. Het Bijbelse **'bouwen en bewaren'** betekent ook scherp toezien op de kwaliteit van de natuur, de planten en dieren in hun leefomgeving. Bij elke ontwikkeling (investeringen, vergunningverleningen) past het na te gaan wat het effect is op het milieu. Met de juiste maatregelen wil de SGP aantasting van het milieu en de leefomgeving voorkomen. Dit betekent **een streng maar duidelijk milieubeleid** voor bedrijven. Als de Provincie verantwoordelijk is voor de handhaving, zal ze fysiek bedrijven aangekondigd en onaangekondigd moeten controleren. Het betekent ook

dat de Provincie zelf duidelijke keuzes dient te maken, als ze bijvoorbeeld investeert in de infrastructuur. Bedrijven krijgen vertrouwen als keer op keer blijkt dat ze aan regelgeving voldoen. Een investering gaat niet door, als de schade aan het milieu niet te compenseren is. Samen met de investeerder zoekt de Provincie in dat geval naar maatwerk. De Provincie moet het **vestigingsklimaat** voor bedrijven **verbeteren**, wat kan door meer ruimte te scheppen in bestaande regels. Het aanleggen van stevige bufferzones rond grote bedrijventerreinen zorgt voor minder geluids- en stofoverlast voor de omgeving en voor meer milieuruimte binnen het bedrijventerrein.

Concreet:

- Vergroting van de milieuruimte rond bedrijventerreinen door de aanleg van bufferzones;
- Afgelasting van een investering als schade aan het milieu niet te compenseren is;
- Uitvoering van een streng maar rechtvaardig handhavingsbeleid.

Waterschap

De Provincie heeft op grond van de kaderrichtlijn water specifieke taken in het waterbeheer. Ze is verantwoordelijk voor het beheer van de vaarwegen en het grondwater en zorgt voor voldoende schoon drinkwater en een goede zwemwaterkwaliteit. Ook moet de Provincie de **waterveiligheid waarborgen**. De Provincie stelt de kaders; de uitvoering ligt bij het waterschap.

Concreet:

- **Geen fusie van Provincie met het waterschap**; wel waar mogelijk nauwe samenwerking;
- Beperking tot de kerntaken door het waterschap.

Milieutoezicht

Bedrijven die met gevaarlijke stoffen werken, vallen onder het toezicht van de Provincie. Dat geldt ook voor de complexiteit van processen en installaties. Als het misgaat, zijn de gevolgen voor de omgeving vaak groot. Adequaat toezicht is daarom ter bescherming van de samenleving en de omgeving! De rol van de provinciale overheid bij BRZO-bedrijven (Besluit Risico Zware Ongevallen) gaat terug op artikel 21 van de Grondwet: *De zorg van de overheid is gericht op de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu*. De uitvoering van de BRZO-taken (vergunningverlening, toezicht en handhaving) wordt geregeld via DCMR*. Duidelijke regels samen met strenge handhaving en een toegankelijke toezichtorganisatie geven duidelijkheid aan bedrijven. Zij weten dan waar ze aan toe zijn en kunnen voldoen aan wat er van hen wordt verwacht.

* De DCMR is de gezamenlijke milieudienst van de provincie Zuid-Holland en vijftien gemeenten in de regio Rijnmond.

Concreet

- Bedrijven moeten de regionale uitvoeringsdienst (RUD) goed kunnen benaderen voor uitleg van milieuregels. Dat bevordert de naleving ervan en geeft een goede basis voor adequate handhaving;
- RUD-en DCMR-medewerkers moeten als controleurs **kennis** hebben **van de branches** die ze bezoeken;
- Goede controles worden beloond: verminderd toezicht bij bedrijven die volgens de milieuregels werken, maar strenger toezicht op bedrijven die bij eerdere controles niet voldeden.

Veiligheidsregio en politie

Een **goed functionerend politieapparaat** is **pure noodzaak** in een dunbevolkte provincie met veel havenactiviteiten. Controles ‘bij de poort’ zijn met name in zeehavens van groot belang. Er gaat voor de georganiseerde misdaad een preventieve werking uit van deze controles die tegelijk **ondermijning** van de regels **bestrijden**. Als Provincie moeten we continu aandacht vragen bij het Rijk voor voldoende politiesterkte in Zeeland.

4. Stimulator

De provincie Zeeland moet aantrekkelijk zijn om er te wonen, werken, leren en recreëren. Een gezonde en sterke (regionale) economische ontwikkeling is daarbij onmisbaar. Van oudsher heeft het Midden en Klein Bedrijf (MKB) een sterke positie in Zeeland. De Provincie moet primair goede voorwaarden en ruimte scheppen, zodat er een gezond ondernemersklimaat blijft, waarin het bedrijfsleven zich op een verantwoorde en innovatieve wijze kan ontwikkelen. Dit is noodzakelijk voor voldoende werkgelegenheid en een goede leefbaarheid. De Bijbelse opdracht van rentmeesterschap, waarbij iedereen de eigen verantwoordelijkheid vorm en inhoud kan geven, kan daarbij tot zijn recht komen. De SGP wil maatschappelijk bewust en duurzaam ondernemen stimuleren. De provinciale overheid heeft een belangrijke taak bij het samenbrengen van het onderwijs en het bedrijfsleven. De voorzieningen in de kernen en de bereikbaarheid daarvan zijn erg belangrijk.

Economische ontwikkeling is geen doel op zich. Economische vraagstukken moeten altijd in samenhang met andere beleidsvelden worden beoordeeld, bijvoorbeeld met infrastructuur, woningbouw en milieu. De overheid moet duidelijke grenzen stellen: geen onnodig ruimtebeslag en geen uitbuiting van de aarde of roofbouw op de aarde, zodat toekomstige generaties geen uitgeputte aarde ontvangen. In tegenstelling tot de 24-uurseconomie die zeven dagen laat werken is de SGP een voorstander van een werkweek waarin de zondag als rustdag wordt geëerbiedigd. De samenleving moet haar collectieve rustmomenten koesteren en bevorderen om het sociale leven en het gezinsleven te stimuleren.

Concreet:

16

- Zuinig op de zondag als rustdag;
- Bevordering van regelvermindering en snelle vergunningverlening;
- Toezicht op de wet- en regelgeving door een adequaat handhavingsprogramma dat is afgestemd op het bedrijf (denk aan grootte / complexiteit / mogelijk gevaar voor de omgeving van het bedrijf)
- Optimale benutting van Europese fondsen;
- Regionale afstemming van bedrijvigheid;
- Optimale inzet op werkgelegenheid met behoud en bevordering van Rijksdiensten in Zeeland.

Land- en tuinbouw

De land- en tuinbouw vormt voor de SGP een belangrijke sector in onze provincie. De agrarische sector levert een zeer belangrijke bijdrage aan de export en is van belang voor de voedselvoorziening. De landbouw heeft grote waarde: niet alleen economisch, maar ook vanwege de grote rol in de inrichting van het landschap. De agrarische sector (tuinbouw, akkerbouw en veehouderij) staat onder druk door schaalvergroting, verstedelijking, bodemdaling en regelgeving. Ook internationale ontwikkelingen (bijvoorbeeld het Europese landbouwbeleid en natuurbeleid) spelen een rol. Dat alles heeft gevolgen voor de agrarische ondernemer, terwijl vooral agrariërs het landschap in al zijn diversiteit hebben vormgegeven en het al vele jaren onderhouden. De intensieve veehouderij moet kansen krijgen om te investeren en te verduurzamen.

Concreet:

- Bevordering van onderzoek naar nieuwe technologie en toepassing ervan, mits verantwoord;
- Voorkeur voor agrarisch hergebruik van bestaande boerderijen boven nieuwbouw;
- Aandacht voor milieu, verduurzaming en dierenwelzijn;
- **Promotie van sterke Zeeuwse teelten** (fruitteelt, uien, zilte groenten, et cetera);
- Benoeming van **een ambassadeur** die agrarische bedrijven helpt bij initiatieven om bestemmingen om te vormen (kenner van de regels bij Provincie en gemeenten).

Visserij

De visserij staat onder druk vanwege de naderende Brexit en allerlei Europese maatregelen (quota en mogelijk pulskorverbot). Het voortbestaan van een groot deel van de sector wordt bedreigd. De SGP vindt dit onacceptabel. De Provincie moet daarom met regering, visserijprovincies en gemeenten gezamenlijk optrekken om de belangen van de **visserijsector** optimaal te **behartigen**. Het doel is voorkomen dat Europa innovatieve en duurzame technieken verbiedt. Daarnaast dreigt de visserij niet langer in Britse wateren te kunnen vissen. De Provincie moet alle mogelijke lobbykanalen benutten om deze nadelige ontwikkeling te keren. Tot slot vormt ook de grootschalige aanleg van windmolenvelden op de Noordzee en het aanwijzen van allerlei Natura2000 gebieden een bedreiging voor de visserij. De SGP vindt dat de Provincie bij de regering moet aandringen op herbezinning. Ze dient te pleiten voor **een integrale visie op de Noordzee**, waarbij het uitgangspunt is dat de visserij volwaardig kan functioneren. Een **belangrijke bedrijfstak** binnen de visserij in Zeeland betreft de **schaal- en schelpdiersector** (mossels, oesters, kreeften, et cetera). Deze sector dient voldoende uitbreidings- en handelsmogelijkheden te krijgen en moet beschikken over voldoende kwalitatieve mosselpercelen in de Oosterschelde. Bij zandsuppleties (bijvoorbeeld bij de Roggenplaat) in de Oosterschelde dienen vooraf duidelijke compensatieafspraken gemaakt te worden met de directe belanghebbenden zoals Rijkswaterstaat en de belangenverenigingen van mosselkwekers. Dat geldt eveneens voor oeverbestorting in relatie tot kreefenvissers. Aquacultuur kan een belangrijke plaats gaan innemen in de Zeeuwse economie. Onderzoek en kennisontwikkeling daarvoor moeten gestimuleerd worden. Het doel moet zijn dat bedrijven op eigen benen kunnen staan.

17

Concreet:

- Zich optimaal inzetten om negatieve maatregelen vanuit Europa te voorkomen;
- Aandringen op herbezinning van grootschalige windmolenvelden op zee en van Natura2000-gebieden;
- Stimuleren van innovatieve en duurzame (vis)technieken;
- Stimuleren van onderzoek en kennisontwikkeling in de aquacultuursector;
- Bijdragen aan de vernieuwing en verbreding van opleidingen in de visserij;
- Promotie van de schaal- en schelpdiersector als specifiek Zeeuws merk (o.a. De Zeeuwse mossel);
- Vooraf duidelijke compensatieafspraken maken over aanpassingen in en rondom de Oosterschelde door Rijkswaterstaat.

Onderwijs en arbeidsmarkt

De SGP wil **jongeren perspectief** bieden in de mooie provincie Zeeland. Goed onderwijs van basisschool tot universiteit is de basis voor een vitale Zeeuwse economie. Bedrijven hebben goed opgeleide krachten nodig en kunnen soms onvoldoende gekwalificeerde mensen aantrekken. Dit geldt voor verschillende sectoren in Zeeland zoals industrie, zorg en toerisme. De Provincie moet er zich nadrukkelijk voor inzetten een bijdrage te leveren aan het samenbrengen van onderwijs, bedrijfsleven en arbeidsmarkt. **Jonge mensen zijn nodig**, niet alleen als arbeidskrachten maar ook voor de leefbaarheid. De SGP vindt dat de Provincie zich actief moet inzetten voor het onderwijs en het binden van jongeren aan de provincie. Bereikbaarheid en kwaliteit van het onderwijs zijn belangrijk. Innovaties in opleidingen en kennisinstituten verdienen stimulansen. Dat kan door (nieuwe) opleidingen aan te bieden die passen bij het karakter van de provincie. Hiertoe is in de afgelopen jaren fors gewerkt aan de totstandkoming van het succesvolle plan Campus Zeeland. Om dit project verder te laten slagen, is blijvende aandacht en investering nodig.

Concreet:

- **Initiatieven stimuleren** om bedrijfsleven en onderwijs beter op elkaar af te stemmen;
- Via programma Campus Zeeland doorgaan met het versterken van onderwijs en onderzoek in de provincie, zowel op mbo-, hbo- als wo-niveau;
- Steun geven aan de verdere ontwikkeling van een Bèta Campus in Middelburg, gericht op de thema's water, energie en biobased food;
- **Vakmanschap van de 'gouden handjes'** stimuleren, met name in de techniek, zorg, horeca en tuinbouw;
- Mbo-onderwijs dicht bij huis stimuleren door **samenwerking met bedrijven**;
- Participatie van achterstandsgroepen bevorderen;
- Wet- en regelgeving aanpassen om (Vlaams-Nederlandse) werkgelegenheid in grensgebieden beter mogelijk te maken.

18

JouwZeeland

De SGP draagt jongeren een warm hart toe. **Jongeren zijn onze toekomst**. Graag horen we de mening van jongeren en we vinden het belangrijk om hen zoveel mogelijk te betrekken bij het nemen van besluiten. Met hen willen we nadenken over de waarden van onze democratie en van de rechtsstaat. Daarom stimuleren we scholen mee te doen met debatwedstrijden.

JouwZeeland is het jongerennetwerk van de Provincie voor jongeren tussen de 12 en 23 jaar.

De activiteiten kunnen verder uitgebouwd worden, zodat we Zeeuwse jongeren optimaal betrekken bij de politiek.

Concreet:

- Via de **scholen** worden Zeeuwse jongeren **uitgenodigd** om het **Provinciehuis** en de Statenvergaderingen te **bezoeken**, zodat ze kennismaken met (Zeeuwse) politiek;
- De activiteiten van JouwZeeland worden verder uitgebouwd en we investeren in jongerendebatten over relevante Zeeuwse thema's;
- **Voor minimaal 50% van onze plannen is de mening van jongeren gevraagd**.

Leefbaarheid

Leefbaarheid is een belangrijke voorwaarde voor een goed **woon- en vestigingsklimaat**. Zeeland is dunbevolkt. Hierdoor komt de leefbaarheid soms onder druk te staan. Ook ontwikkelingen in de bevolkingssamenstelling en schaalvergroting hebben grote invloed op leefbaarheid. Als er

verschraling komt in voorzieningen, zullen jongeren wegtrekken en zullen nieuwkomers zich minder snel vestigen. We vinden het belangrijk dat Zeeland aantrekkelijk blijft voor jongeren, ouderen en niet-Zeeuwen. Daarom dienen we adequaat in te spelen op (demografische) ontwikkelingen. In de provincie zijn er veel initiatieven bekend om leefbaarheid te vergroten. Een samenhangend programma ter versterking van de **aantrekkelijkheid van Zeeland** voor jongeren, ouderen als niet-Zeeuwen is voorwaarde voor een structureel perspectief. Vrijwilligers en mantelzorgers zijn het ‘cement van de samenleving’; daarom moet **vrijwilligerswerk positief** gewaardeerd worden in onze provincie.

Concreet:

- Stimuleren van met name bovenlokale initiatieven om de leefbaarheid te versterken;
- Stimuleren van burgerparticipatie en gebruik maken van burgerkracht in de Zeeuwse samenleving;
- Versterking van een samenhangend programma voor onderwijs, cultuur, zorg, welzijn en (digitale) bereikbaarheid, waarbij Provincie en relevante partijen samenwerken.

Toerisme

De **recreatiesector** is in Zeeland een **belangrijke werkgever** met jaarlijks ruim tien miljoen overnachtingen en meer dan twee miljoen gasten. Voor de SGP is toerisme geen doel, maar een middel. De leefbaarheid in Zeeland wordt vergroot, de Zeeuwse identiteit versterkt en er verdienen heel veel Zeeuwen dagelijks een boterham in deze sector. De Provincie speelt een voorwaardenscheppende rol ten aanzien van recreatievoorzieningen. Voor de SGP zijn Bijbelse waarden het uitgangspunt bij het formuleren van provinciaal beleid (bijvoorbeeld de zondagsrust). De afgelopen jaren is ingezet op kwaliteitsverbetering van voorzieningen. Tegelijkertijd moet er ruimte blijven voor allerlei soorten accommodaties (inclusief bijvoorbeeld toeristisch kamperen). **Zeeland moet een provincie zijn waar iedereen graag wil komen**, ongeacht wat iemand te besteden heeft.

Concreet:

- Gebruiken van aanwezige natuur en platteland voor de versterking van het toerisme zonder agrarische activiteiten te belemmeren;
- Versterken van de informatievoorziening voor toeristen door middel van de inspiratiepunten van de VVV en goede mobiele applicaties en de website;
- Uitbreiden van wandel- en fietsroutes en promoten van Zeeland als fietsprovincie;
- Insteken op recreatie voor gezondheid en welzijn (zorgtoerisme);
- Stimuleren van diversiteit in het aanbod van accommodaties;
- Met gemeenten en ondernemers kansen voor herbestemming benutten door eenheden binnen een gebied uit te ruilen.

Havens

De **Zeeuwse havens zijn van groot belang voor de Zeeuwse economie**. De Zeeuwse havens hebben een uitstekende geografische ligging aan diepe wateren en hebben prima achterlandverbindingen over de weg, het water en het spoor. Het is belangrijk dat de havens groeien in toegevoegde waarde. De fusie van de Zeeuwse havens met Gent kan zorgen voor nieuwe ambities op het gebied van nautische veiligheid, milieu en waterbeheersing. Daarnaast spelen economische voordelen een grote rol voor zowel Vlissingen als Terneuzen.

Concreet:

- Sturen op een evenwichtig verdeelmodel van verschillende vervoersmogelijkheden over weg, spoor en water;
- Stimuleren van ontwikkelingen in de Zeeuws-Vlaamse Kanaalzone;
- **Koppelen van bedrijvigheid en kennis** in de havens aan thema's in het onderwijs (bijvoorbeeld met het project Campus Zeeland).

20

Regionale omroepen

De SGP vindt dat regionale media van belang zijn voor het **zelfbewustzijn van de regio**. De SGP wil deze media vooral faciliteren voor het brengen van regionaal nieuws en het belichten van de achtergronden daarvan. Het belang van adequate, kwalitatieve journalistiek op regionaal niveau neemt toe, onder invloed van decentralisatie van overheidstaken. Dit zijn immers belangrijke en complexe taken die van het Rijk naar de provincie of gemeenten zijn verschoven, waarbij ook (soms onwenselijke) verschillen kunnen ontstaan tussen gemeenten en provincies in de uitvoering van deze taken. De financiering dient voldoende te zijn om de verbreiding van regionaal nieuws in stand te houden. Omroep Zeeland heeft ook de functie van rampenzender - een belangrijke taak in geval van nood.

Zeeuwse Bibliotheek

De Zeeuwse Bibliotheek (ZB) vervult in Zeeland een rol als **centrale voorziening** voor kennis, informatie en cultuur en is onder andere daardoor van groot belang voor de Zeeuwse onderwijsinfrastructuur. De SGP vindt dat de ZB moet kunnen optreden als adviseur, leverancier van diensten aan onderwijs en bedrijfsleven en aan gemeentelijke bibliotheken. Verder toont het ZB Planbureau zijn waarde in het Zeeuwsbreed verzamelen en analyseren van data voor beleid. De komende tijd dient de onderzoeksfunctie goed gepositioneerd te worden in het Zeeuwse. Het opzetten van een Zeeuws datacentrum kan een kansrijk initiatief zijn.

5. Verbinder

De Provincie is op allerlei manieren een verbinder. Zo zorgt ze ervoor dat burgers van de ene naar de andere gemeente kunnen rijden of varen. De Provincie is namelijk verantwoordelijk voor de aanleg, het onderhoud en de veiligheid van provinciale (vaar)wegen. Verder heeft de Provincie een rol om digitale verbindingen (snel internet) te laten ontsluiten in het buitengebied. Tot slot verbindt de Provincie door bij initiatieven, beleidsontwikkeling en visievorming oog te hebben voor belangen van alle betrokkenen, waarbij de insteek is om zo optimaal mogelijk draagvlak te creëren. Ook de verbinding met de landelijke overheid en Europese instellingen speelt daarin een rol.

Vlot en veilig door Zeeland

De Provincie moet er alles aan doen wat in haar vermogen ligt om de provinciale wegen goed te onderhouden en zo verkeersveilig mogelijk te maken. Als uitgangspunt bij de aanleg en het onderhoud van wegen moet optimale veiligheid van alle weggebruikers gelden. Er gebeuren helaas nog te veel ernstige ongelukken. Met Rijk en gemeenten trekt de Provincie op via het Strategisch Plan Verkeersveiligheid. **Het streven is 100% verkeersveiligheid**. Locaties waar veel ongelukken voorkomen, moeten met spoed worden aangepakt. De SGP wil investeren in wegen waarbij fietsers/voetgangers gescheiden gaan van autoverkeer. **Fietssnelwegen** kunnen oplossingen zijn voor routes met veel fietsverkeer. Ook landbouwverkeer dient goed gefaciliteerd te worden; daarbij denken we onder andere aan **speciale landbouwroutes**. De SGP wil verkeerseveilighedseducatie stimuleren op alle scholen. We willen dat **alle basisscholen en die voor voortgezet onderwijs het Zeeuws Verkeers Veiligheidslabel hebben**. Een goede infrastructuur dient de leefbaarheid en het vestigingsklimaat. Zowel voor eigen inwoners als voor bedrijven en toeristen moet de bereikbaarheid in Zeeland optimaal zijn. De Tractaat- en Sloeweg zijn inmiddels aangelegd. Investeren in infrastructuur op verschillende plaatsen in Zeeland blijft de komende jaren nodig om doorstroming en veiligheid te garanderen.

21

Concreet:

- Verkeersonveilige situaties worden volgens de volgende drie lijnen aangepakt: handhaving, gedragsbeïnvloeding (door bijvoorbeeld publiekscampagnes) en aanpassing van de infrastructuur;
- **Optimalisering van verkeersveiligheid** ontstaat door kritisch de oorzaken van verkeersongevallen te volgen, te zorgen voor goed onderhouden wegen, die zo verkeersveilig mogelijk zijn ingericht en ruimte voor fietsers te maken, onder andere door de aanleg van snelfietsroutes;
- **Alle scholen voor basis- en voortgezet onderwijs moeten het Zeeuws Verkeers Veiligheidslabel halen; het streven is 100%;**
- We roepen **september uit tot de maand van de verkeersveiligheid**. In heel Zeeland zijn er extra activiteiten en campagnes en we streven naar 100% verkeersveiligheid;
- Maatregelen zijn nodig om de doorstroming en veiligheid N256 tussen Goes-Zeelandbrug sterk te verbeteren;
- In samenwerking met Goeree-Overflakkee, Zuid-Holland en het Rijk komt er verbetering in de doorstroming en verkeersveiligheid op de N59 tussen Bruinisse en Hellegatsplein;

- De SGP wil snel ‘de spa in de grond’ om het gehele tracé van de Zanddijk tussen Yerseke en de A58 aan te leggen, zodat de gevaarlijke situaties op de dijk sterk verminderen;
- Er komt een **onderzoek naar een fietssnelweg** tussen bijvoorbeeld Arnemuiden en ’s Heer-Arendskerke om te zien of zo’n weg bijdraagt aan de veiligheid van fietsers en overig verkeer.

Duurzame mobiliteit

De toenemende druk op het wegennet wordt veroorzaakt door woon-werkverkeer en recreatief verkeer. Naast de oplossing van deze drukte speelt voor de SGP ook het milieuaspect mee: de schepping ondervindt schade van de toenemende verkeersdruk. Wij willen inzetten op **duurzame en slimme mobiliteit**: niet alleen zoeken naar **nieuwe innovatieve vervoersconcepten**, maar ook het energieverbruik terugdringen. Er dienen schonere alternatieven voor vervoer te komen. Tevens kan de vervoersvraag verkleind worden door in te zetten op **nieuwe technologieën** en een goede afstemming tussen mobiliteit en ruimtelijke ordening. De komst van (meer) elektrische en zelfrijdende auto’s zien wij als positief - zowel voor het milieu als voor de verkeersveiligheid en doorstroming. Ook het gebruik van **‘smart mobility’** levert hieraan een bijdrage. Dat geldt eveneens voor autodeelsystemen en de fiets als alternatief voor de auto. De Provincie dient te zorgen voor voldoende parkeerplaatsen om te laten carpoolen en ze moet het gebruik van het openbaar vervoer zoveel mogelijk stimuleren. De parkeersituatie voor vrachtwagens is zowel binnen als buiten de bebouwde kom op sommige plaatsen een knelpunt. De Provincie moet in overleg met gemeenten treden om tot een regionale aanpak en oplossing te komen.

22

Concreet:

- Inzetten op efficiënte en schone voertuigen door gebruik van nieuwe technologieën;
- Gebruik maken van ‘smart mobility’, d.w.z. slimmer omgaan met bestaande mobiliteitsoplossingen waarbij gebruik wordt gemaakt van innovatie en communicatie;
- Aanbrengen van optimaal gebruiksgemak bij het carpoolen (oplaadpunten, fietsenstalling) en stimuleren van de aanleg van carpoolplaatsen;
- Plaatsen van voldoende elektrische laadpalen;
- Zorgen voor aantrekkelijk openbaar vervoer dat kan concurreren met de auto;
- Samen met gemeenten realiseren van voldoende parkeervoorzieningen voor vrachtwagens.

Tunnel

De Westerscheldetunnel doet het goed. De SGP wil het rendement inzetten om gebruikers een **zo laag mogelijk tarief** te laten betalen en om de tunnel **sneller tolvrij** te krijgen. De zoektocht naar draagvlak in Den Haag om bij te dragen aan een tolvrije tunnel moet onvermindert doorgaan. Tol moeten betalen in België en tol betalen voor de Westerscheldetunnel is te veel gevraagd van automobilisten.

Concreet:

- Zo laag mogelijk tarief voor de gebruikers van de Westerscheldetunnel;
- Zoektocht naar draagvlak in Den Haag om de tunnel sneller tolvrij te krijgen.

Openbaar vervoer

De Provincie moet zorgen voor **een betaalbaar en toegankelijk OV**. Dit vraagt om kleinschalige innovatieve concepten van openbaar vervoer. Er moet aandacht blijven voor de leefbaarheid van de kleine kernen in het landelijk gebied. Daarvoor kan de Provincie gebruik maken van alternatieven zoals de buurtbus of andere vormen van vervoer die voor een kern passend zijn. Vanuit milieuoogpunt moet de Provincie het gebruik van elektrisch busvervoer bevorderen. Ze kan ook kiezen voor een andere vorm van duurzaam opgewerkte brandstof zoals waterstof. Bij toekomstige aanbestedingen van openbaar vervoer gelden de volgende uitgangspunten: betaalbaar, vraaggericht, toegankelijk, gebruiksvriendelijk en kwalitatief goed. De SGP is groot voorstander van een betaalpas waarmee burgers gebruik kunnen maken van diverse vormen van openbaar vervoer. Als het gaat om de afrekening kiest ze voor een van deur-tot-deurconcept. Met andere woorden: **één betaalsysteem voor al het openbaar vervoer**. Gebruikers ervaren het als hinderlijk dat ze verschillende pasjes nodig hebben voor de halftaxi, het wmo-vervoer of de buurtbus. Tevens dient er meer afstemming te komen tussen de diverse vormen van (openbaar) vervoer. Ook kiest de SGP ervoor dat verschillende doelgroepen tegelijk gebruik kunnen maken van reeds bestaande vervoersvormen. Een **snelle treinverbinding** met Noord-Brabant en de Randstad is belangrijk. De komst van de spitstrein in 2017 is een sterke verbetering. Uitbreiding van een intercityverbinding is toch wenselijk mits de kleinere stations goed bediend blijven. De **Westerscheldeferry** tussen Breskens en Vlissingen moet blijven. Het is een belangrijke verbinding voor eigen inwoners en toeristen. Het toekomstbestendig maken van deze aantrekkelijke veerdienst krijgt de steun van de SGP.

Concreet:

- Optimale toegankelijkheid van het openbaar vervoer, ook voor mindervaliden;
- Goede (digitale) communicatie over en afstemming tussen openbaar vervoervoorzieningen;
- Implementatie van meer vraaggestuurd vervoer naast de aanwezigheid van een kernnet;
- **Uitbreiding** van het aantal 'sneltreinen' naar Brabant/Randstad en vice versa;
- Regeling van optimaal scholierenvervoer: een randvoorwaarde voor een goed onderwijsklimaat in de provincie;
- **Organisatie van een OV-top voor Zeeland** om nieuwe concepten te verkennen voor schoolgaande jongeren en voor ouderen. De twee beste concepten worden in 2019/2020 als pilot uitgevoerd;
- Stimulering van burgerinitiatieven om lokaal vervoer te realiseren in een zelfredzame samenleving;
- Invoering van één betaalsysteem voor al het openbaar vervoer in Zeeland;
- Via concessieverlening bevordering van duurzamer busvervoer;
- Voorzien van goede OV-verbindingen voor grote bedrijventerreinen (Vlissingen Oost, MVP Terneuzen).

23

Snel internet in buitengebied

Afgelopen jaren is er sterk ingezet op snel internet in het buitengebied. Snel internet (via glasvezel) is een belangrijke digitale voorziening voor de maatschappij. Het zorgt voor sociale en maatschappelijke participatie en versterkt het leef- en vestigingsklimaat voor zowel bewoners als bedrijven. Snel internet is dan ook niet meer weg te denken uit onze samenleving. Iedereen moet hiervan gebruik kunnen maken voor particulier en zakelijk gebruik. In sommige buitengebieden is helaas geen snel internet vorhanden. De Provincie

faciliteert en stimuleert onderzoeken en initiatieven die erop gericht zijn snel internet te ontsluiten. Daarbij weegt ze zorgvuldig de kosten die met genoemde initiatieven gemoeid zijn. De baten moeten in redelijke verhouding staan tot de te maken kosten.

Concreet:

- Snel internet moet beschikbaar komen voor het hele buitengebied;
- De Provincie faciliteert en stimuleert initiatieven die bijdragen aan deze doelstelling;
- Per situatie worden kosten en baten afgewogen.

Mobiliteit van bedrijven

Zeeland heeft door de gunstige ligging aan zee belangrijke havenactiviteiten. Hiervoor zijn goede achterlandverbindingen **noodzakelijk**. Ook liggen er veel bedrijven en bedrijfenterreinen verspreid over de provincie. De SGP wil een optimale bereikbaarheid ervan realiseren om een gunstig vestigingsklimaat te creëren. Er is integraal beleid nodig om weg, water en spoor te verbinden, waarbij buisleidingen niet vergeten mogen worden. Regionale afstemming van bedrijvigheid is van belang. De SGP vraagt aandacht voor negatieve gevolgen (zoals geluidsoverlast en schade door trillingen) en voor de veiligheid van de omgeving rondom de spoorverbindingen. Het vervoer van gevaarlijke stoffen door woongebieden moet vanwege de veiligheid zo veel mogelijk worden geweerd. De impact van automatisering en energietransitie zal in de sector transport en logistiek enorm groot zijn. Het **slim benutten van technologische mogelijkheden** krijgt prioriteit. De Provincie moet innovatiepilots stimuleren en partijen bij elkaar brengen om de internationale toppositie te behouden.

Concreet:

- Goede ontsluiting van bedrijven via een adequate infrastructuur (wegen, spoor, water en openbaar vervoer);
- Stimulering van OV (bus, trein) door bedrijven;
- Vervoer van gevaarlijke stoffen buiten steden en woongebieden om;
- Ondersteuning van het onderzoek naar een light-rail voor het spoor Gent-Terneuzen (goederenvervoer langs de oostzijde van het kanaal Gent-Terneuzen);
- Stimulering van innovatieve pilots in de logistieke sector.

24

Binnenvaart

De SGP draagt de **binnenvaartsector** een **warm hart** toe. De Provincie heeft als taak de binnenvaart zoveel mogelijk te faciliteren. Hierbij denken wij aan goede en voldoende havenfaciliteiten, maar ook aan veilige en **goed onderhouden provinciale vaarwegen** en aan het realiseren van voldoende stroom- en watervoorzieningen voor scheepvaartverkeer langs de provinciale wateren. De provinciale sluizen en bruggen moeten goed onderhouden worden en de bedieningstijden worden afgestemd op de lokale situatie. Het afmeren van particuliere boten in provinciale wateren is mogelijk, behalve wanneer het de veiligheid voor het scheepvaartverkeer in gevaar brengt.

Concreet:

- De SGP wil de binnenvaart optimaal faciliteren met **goede en voldoende havenfaciliteiten**;

- Voldoende stroom- en watervoorzieningen langs de provinciale wateren zodat de binnenvaartschippers hier op veel plaatsen gebruik van kunnen maken;
- Afmeervoorzieningen voor particulieren zijn mogelijk, mits de veiligheid voor het scheepvaartverkeer niet in gevaar wordt gebracht;
- Meer **afstemming met de binnenvaartsector** wordt bepleit bij het plannen van jaarlijks onderhoud aan vaarwegen, bruggen en sluizen;
- Een marifoon aan boord van plezierjachten wordt verplicht.

6. Beschermer

Het ‘bewaren’ van de aarde is een opdracht voor de mensheid. De Provincie speelt daar een belangrijk rol in. Bij het inrichten van de aarde, het ‘bouwen’, wordt rekenschap gegeven van het goed gebruik van de schepping en rekening gehouden met de draagkracht ervan. Tevens is de Provincie de ‘beschermer’ en regisseur van het landschap. De Provincie weegt daarbij de belangen af tussen natuur, agrarisch en economisch gebied en infrastructuur.

Natuur beschermen en beheren

De provincies hebben de Wet Natuurbescherming omgezet in provinciaal beleid. Dit houdt in dat de Provincie verantwoordelijk is voor vrijwel alle ontheffingen, vergunningen en meldingen én voor handhaving en uitvoering van het natuurbeleid. Daarbij moet een goede en rechtvaardige afweging worden gemaakt tussen natuurdoelen, soortenbescherming en economisch gebruik van het landschap. Bij natuurbeheer hoort **het evenwicht bewaren in de fauna**. Faunabeheer is nodig om verspreiding van parasieten - sommige dierziektes zijn gevaarlijk voor mensen - tegen te gaan, exoten te weren, te grote wildpopulaties te voorkomen, schade aan infrastructuur en dijken te keren en gewasschade voor agrariërs te beperken. Een continue afweging van faunabeheermethoden is noodzakelijk. De jacht maakt daar een wezenlijk onderdeel van uit.

Concreet:

- De Provincie zorgt voor een vlotte vergunningsverlening in het kader van de Natuurwet;
- De Provincie heeft een toegankelijk loket/portaal voor het melden van gewasschade en voor het adequaat afhandelen daarvan. De SGP wil **de behandelbijdrage** voor het melden van **gewasschade afschaffen**;
- De Provincie bestrijdt stroperij adequaat: het voorkomt het doden van dieren en bevordert de veiligheid in het buitengebied;
- Het aantal **toezichthouders in het buitengebied moet omhoog**: de gewenste norm is 1 uur toezicht per hectare per jaar, en op dit moment wordt er minder toezicht gehouden.
- Het registreren van schade aan dijken door wild (graafschade) is belangrijk, omdat het de juridische basis vormt voor doeltreffende bestrijding van deze schades die de veiligheid in gevaar kunnen brengen;
- Weide- en akkervogels moeten worden beschermd tegen predatoren zoals vossen en kraaien. De nachtelijke jacht op vossen dient voldoende ruimte te krijgen: ook buiten het broedseizoen en in een ruime cirkel rond weidevogelgebieden;

- Het aantal ganzen is de afgelopen jaren sterk toegenomen en daardoor de bijbehorende schade aan gewassen. Zelfs natuurbeheerders zien problemen. De SGP vindt dat (ook) in de winterperiode op ganzen moet kunnen worden gejaagd;
- Hulpmiddelen als lokfluitjes kunnen een belangrijke leveren aan effectieve en diervriendelijke jacht of schadebestrijding. Hier moet voldoende ruimte voor zijn;
- Er moet voldoende compensatie zijn voor boeren vanuit het Faunafonds.

Waterveiligheid - beschermer van burgers

Provincies hebben specifieke taken in het waterbeheer: ze zien toe op de kwaliteit van het beleid dat de waterschappen uitvoeren. Het gaat zowel over kwaliteit van het water zelf als over de bescherming tegen het water (waterveiligheid). De Provincie dient de samenleving en het milieu te beschermen tegen schade die de mens veroorzaakt. Er wordt gelet op het goed en doelmatig beschermen van burgers tegen gevaren van het water van buitenaf (zee en rivieren) en van binnenuit (regenwater). Verder heeft de Provincie ook het **toezicht op het waterschap**. Het normeren, herstellen en in stand houden van secundaire waterkeringen is jarenlang buiten beeld gebleven. Provincies en waterschappen zijn bezig met een inhaalslag. Het is van groot belang dat de Provincie erop toeziet dat dit ook adequaat wordt doorgedragen, zodat binnen vier jaar alle secundaire waterkeringen zijn genormeerd en gecontroleerd en er plannen liggen om de geconstateerde tekortkomingen te herstellen.

27

Cultuur en educatie

De SGP vindt het belangrijk om de **cultuurhistorie** breed uit te dragen. ‘**Een land dat zijn geschiedenis niet kent, heeft geen toekomst**’. De geschiedenis van de provincie wil de SGP ook bij de jeugd onder de aandacht brengen. Bibliotheeken vragen betrokkenheid van de Provincie. Culturele voorzieningen zoals het Zeeuws Archief zijn onmisbaar voor een toegankelijke informatievoorziening. De collectie van de Wetenschappelijke Bibliotheek, een onderdeel van de Zeeuwse Bibliotheek, wordt gezien als een belangrijke vorm van cultuurbehoud. Ze is van belang voor bestaande en nieuwe opleidingen en de komst of uitbreiding van instellingen in Middelburg. De SGP wijst cultuur die strijdig is met Gods Woord af. Een uitgangspunt voor haar is dat de Provincie ten opzichte van kunst een terughoudend beleid dient te voeren.

Podiumkunst wordt afgewezen en ook kunst zonder besef van zedelijke waarden. De SGP is geen voorstander van subsidies voor podiumkunsten zoals het Zeeland Nazomer Festival en Concert at SEA.

Cultureel erfgoed

De SGP hecht veel belang aan het behoud en het gebruik van **cultureel erfgoed** (monumenten, cultuurlandschappen, voorwerpen, enz.). Dit erfgoed dient zowel fysiek als digitaal goed toegankelijk te zijn. De Provincie moet zich meer inspannen om allerlei kleinere initiatieven

voor behoud van cultureel (immaterieel) erfgoed te coördineren. Indien mogelijk dient ze landelijke en Europese subsidies binnen te halen. De kennis van initiatieven in heel de provincie kan hier een doorslaggevende factor zijn. **Molens, kerken en oude gebouwen in Zeeland zijn beeldbepalend**. Ze zijn onderdeel van **de Zeeuwse cultuur** en hebben tevens toeristische aantrekkracht. De SGP pleit voor investeringen om deze **in stand te houden**.

Concreet:

- Musea moeten laagdrempelig en archeologische vondsten moeten toegankelijk zijn voor een breed publiek;
- De vorming van ketens van culturele attracties is een goede manier om het monumentenbeleid te versterken;
- In navolging van de Provinciale Impuls Wonen is het wijs een subsidieproject op te zetten voor beeldbepalende historische gebouwen in Zeeland;
- **Monumenteigenaren** (waaronder vrijwilligers) **verdienen ondersteuning** bij herbestemmingsinitiatieven voor religieus erfgoed o.a. door een centrale helpdeskfunctie.
- De provincie stimuleert en ondersteunt gemeenten en eigenaren van kerkgebouwen, die rijksmonument zijn of beeldbepalend, om deze in stand te houden.

